

סֵפֶר פְּרֵי צְדִיק

עַל הַתּוֹרָה וְהַמוֹעֲדִים

מוֹעֲדִים ג'

זִסז - אָב

הֵן הִנֵּה אֲמֵרוֹת קְדוֹשׁוֹת וּטְהוֹרוֹת,
שִׁיִּצְאוּ מִפֶּה קְדוֹשׁ, פּוֹם מִמְּלַל רַבְרָבָן,
מִיַּד חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמִיַּד שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ.
מֵאֵת כְּבוֹד קְדֻשַׁת אֲדוֹנֵינוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הַגָּאֹן הַקְּדוֹשׁ,
שֶׁר הַתּוֹרָה, כְּחֵד מִקַּמְאֵי, דְּמִי לְבַר אֱלֹהִין,
עֲטָרַת תַּנְפְּאָרַת יִשְׂרָאֵל, לֹא דוּמְיָה תִּהְלֵה
רַבֵּנוּ צְדוּק הַכֹּהֵן זְצוּקֵלֵה"ה

מִלּוּבְלִין

בֶּן הָרַב הַגָּאֹן הַחֲסִיד רַבִּי יַעֲקֹב הַכֹּהֵן זצ"ל,
אָב בֵּית דִּין דְּקַהֲלַת קְדֻשׁ קְרִיזְבוּרְג,
זְכוֹת קְדֻשַׁת תּוֹרָתוֹ וְצַדִּיקְתּוֹ יִגַּן עָלֵינוּ וְעַל
כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן

וְכַעַת יוֹצֵא לְאוֹר מִחֹדֶשׁ
בְּכַתֵּב מְרַבֵּעַ וּמְנַקֵּד
פְּתִיחַת רֵאשֵׁי תְבוֹת
צִיּוֹן מְקוֹרוֹת כּוֹלֵל מְקוֹרוֹת נְדִירִים
הַשְׁוֹאָה לְשֵׁאֵר כְּתָבֵי רַבֵּנוּ
וְעוֹד תּוֹסְפוֹת רַבּוֹת

הַמְּכוּז הַתּוֹרָנִי אוֹר עֲצִיוֹן
עַל שֵׁם ר' יִצְחָק וְחַנָּה סְטְרוֹלוֹבִיץ'

תִּכּוֹן הָעֲנִיּוֹת

7	פְּרֻשֵׁת פָּרָה
37	פְּרֻשֵׁת הַחֹדֶשׁ
65	רֵאשׁ חֹדֶשׁ נִסָּן
79	שַׁבַּת הַגְּדוֹל
113	פֶּסַח
139	יוֹם רֵאשׁוֹן
153	לַיִל שְׁנִי
162	יוֹם שְׁנִי
210	יָמִים אַחֲרוֹנִים שֶׁל פֶּסַח
279	רֵאשׁ חֹדֶשׁ אֵיר
315	פֶּסַח שְׁנִי
333	ל"ג בְּעֶמֶר
371	רֵאשׁ חֹדֶשׁ סִינַן
403	שָׁבוּעוֹת
483	רֵאשׁ חֹדֶשׁ תְּמוּז
515	רֵאשׁ חֹדֶשׁ אָב
537	חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב

פְּרִשֵׁת פָּרָה

פְּרִשַׁת פְּרָה

א.

זאת חקת התורה אשר צנה ה' לאמר וגו' (במדבר יט, ב). יש להבין, דהנה ליה לומר זאת חקת הפרה, כדכתיב (שמות יב, מג) זאת חקת הפסח. אף בפסיקתא רבתי נראה שמישב זה, שאמרו, מזקק שבעתים, שהתורה נדרשת ארבעים ותשע פנים, ואף הפרשה זו מזקק שבעתים וכו', כשם שהתורה נדרשת בארבעים ותשע פנים, ואף זו יש בה ארבעים ותשע פנים, שהיא שקולה כנגד כל התורה כלה, עי' שם.

ויש להבין, מאי קמשמע לן, הא כל פרשה בתורה יש בה ארבעים ותשע פנים, וכן כל פסוק וכל תבה מדברי תורה, ולמה ישפנה פרשת פרה מכל פרשיות התורה, ולמה הצריך לומר ואף הפרשה זו וכו' ואף זו וכו'. גם להבין ענין מה שאמרו ששקולה ככל התורה.

אך בא לישב, דמטעם זה פתיב זאת חקת התורה, שהיא שקולה כנגד כל התורה, דאיתא (זוהר ח"א, מקץ רב ע"א),

דקא לית לך מלה לתברא יצר הרע אלא אורייתא, ופרשת פרה יש בה כח זה, שעל ידי קריאת פרשה זו, פועל בלב שיחקקו כל הדברי תורה, ולהטהר מכל טמאות היצר הרע.

וכמו שבת, ששקולה כנגד כל התורה, וכמו שאמרו במדרש (שמו"ר כה, יב), דמטעם זה על שמירת יום אחד של שבת בן דוד בא, וכן מוכא בזהר הקדוש (ח"ב, יתרו פט ע"א). ונקרא שבת חק, וכמו שאמרו במכילתא (בשלח, מסכתא דויסע, א) על מה שנגמר (שמות טו, כה) שם שם לו חק, חק זה שבת, והיינו, שעל ידי מצות שבת נחקק בלב כל הדברי תורה. וכן פרשת פרה נקרא חק, שגחקק על ידו כל הדברי תורה. וזה טעם שנגמר זאת חקת התורה.

ונאמר בפרשה זו בפרט שבע פעמים שבע, כמו שחשב שם שהתורה מזקק שבעתים. וזהו שמוכא בזהר הקדוש (ח"ג, חוקת קפ ע"ב), חק התורה מבעי ליה, מאי חקת, אלא חקת ודאי, ואוקימנא, ה' ד' הנות, והא אתמר. אבל ת', הוא ד' ונ' מחבר פחדא. והיינו

א. "מהו 'מזוקק שבעתים' (תהלים יב, ז)? א"ר יוחנן בן פוי: שהתורה נדרשת ארבעים ותשע פנים, ואף הפרשה זו מזוקק שבעתים, יש בה ארבעים ותשע טהרות, כיצד? אלא יש בה שבע פרות ושבע שריפות ושבע הזיות ושבעה כהנים ושבעה טמאין ושבעה טהורים ושבעה כבוסים... ולא עוד, אלא כיון שהיו מבקשים לשרוף פר החטאת, מה היו עושין? מוזין עליו כל שבעת הימים, ושבעה הזיות בכל יום, נמצאת אומר, ארבעים ותשע הזיות, מזוקק שבעתים. ולמה כך? אלא כשם שהתורה נדרשת בארבעים ותשע פנים, אף זו יש בה ארבעים ותשע פנים, שהיא שקולה כנגד כל התורה כולה" (פסיקתא רבתי, יד).

אֲךָ בְּאֵמֶת, לָמָּה תִּקְנוּ קְרִיאַת
הַפְּרָשָׁה, אִם לְהַזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל
שִׁיעֲשׂוּ פִּסְחִיהֶן בְּטַהֲרָה¹, הֲלֹא בְּזִמְנָן
הַזֶּה אֵין לָנוּ פִּסַּח. וְאִם יִבְנֶה בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, הֲלֹא אֲזִי
יִתְגַּלֶּה אִפְרָה פְּרָה, וְלָמָּה צְרִיכִין לְפָרְסֵם
פְּרִשֶׁת פְּרָה שִׁיעֲשׂוּ פִּסְחִיהֶן בְּטַהֲרָה.
וְאִם כֵּן, עַל כָּל פְּנִים בְּזִמְנָן הַזֶּה, הֲנִי
לִיָּה לְהַקְדִּים פְּרִשֶׁת הַחֹדֶשׁ, וְלָמָּה
הַקְדִּימוּ פְּרִשֶׁת פְּרָה.

אֲךָ הֶעֱנִין כְּמוֹ שְׁאַמְרוּ, שִׁקְרִיאַת
הַפְּרָשָׁה מוֹעִיל לְטַהַר הַלֵּב
מִטְּמְאוֹת הַיָּצָר הָרַע, כִּפְּנִ"ל. וְזֶהוּ שְׁאַמְרוּ
בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁהִיא טַהֲרַתָּן שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל,
שִׁקְרִיאַת פְּרִשֶׁת פְּרָה מוֹעִיל לְטַהַר הַלֵּב
כְּסִיל מִשְׁמָאלוֹ (עפ"י קהלת י, ב) מִטְּמְאוֹת
הַיָּצָר הָרַע. וּמִפְּנֵי שֶׁעֲנִין הַפְּרָה מוֹעִיל
לְתַקֵּן שְׂרֵשׁ הַיָּצָר הָרַע, וְשִׂרְשׁוֹ הוּא
מִהַנְּחֹשׁ שֶׁהִבִּיא הַקְּלָקוּל לְעוֹלָם, וְעַל כֵּן
מוֹעִילָה זֹאת הַפְּרָה לְטַהַר מִטְּמְאוֹת מֵת,
שֶׁזֶה הִבִּיא הַנְּחֹשׁ לְעוֹלָם.

וְזֶה עֲנִין מֵה שְׁאַמְרוּ בְּפִסְיִקְתָּא (רבתי,
יד) שֶׁם, בְּשִׁעָה שֶׁעָלָה מִשָּׁה
לְמָרוֹם, מִצְאוֹ לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹסֵק

שְׁמַרְמֵז עַל תּוֹרָה שְׁבַעַל פָּה, שֶׁהוּא
חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בֵּינָה². וְד', הֵינּוּ מְלֻכוֹת
פָּה, תּוֹרָה שְׁבַעַל פָּה קְרִינָן לָהּ (הַקְדַּמַּת
תִּיקוּ"ז, יז ע"א), וְה' ד' הֵנּוּ, הֵינּוּ קָדִים
דְּקַבִּילַת עֲבָרָה כְּשֶׁהִיא דְּלָה³.

וְהַתּוֹרָה שְׁבַעַל פָּה הוּא הָרַב חֲכָמָה
לְתַקֵּן הָרַב פְּעִסִי, כְּמוֹ
שְׁנֹתָבָאָר כְּמָה פְּעִמִּים. וְעַקֵּר הַתּוֹרָה
לְתַבְּרָא יִצַר הָרַע הוּא הַתּוֹרָה שְׁבַעַל
פָּה, כְּמוֹ שְׁאַמְרוּ (סוּכָה נב, ב) אִם פָּגַע בְּךָ
מְגוּלָה זֶה, מְשַׁכְּהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, וּבֵית
הַמִּדְרָשׁ הוּא מְקוֹם חֲדוּשׁ הַלְכוֹת דְּתוֹרָה
שְׁבַעַל פָּה, שֶׁהוּא הָרַב חֲכָמָה לְתַקֵּן
הָרַב פְּעִס. וְלִמְדָנוּ הַפְּתוּב, שֶׁעַל יְדֵי
קְרִיאַת פְּרִשֶׁת פְּרָה, נִחְקַק בְּלֵב הַדְּבָרֵי
תּוֹרָה, וּמוֹעִיל לְתַקֵּן הָרַב פְּעִס, לְתַבְּרָא
יִצַר הָרַע.

וְזֶהוּ שְׁאַמְרוּ בִּירוּשָׁלַיִם (מגילה פ"ג ה"ה),
בְּדִין הוּא שְׁתַּקְדִּים הַחֹדֶשׁ לְפָרָה,
שְׁבַאֲחֵד בְּנִיסָן הוֹקֵם הַמִּשְׁפָּן, וּבִשְׁנֵי
נִשְׂרָפָה הַפְּרָה, וְלָמָּה פְּרָה קוֹדֶמֶת,
שֶׁהִיא טַהֲרַתָּן שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְצָרִיד
לְהַבִּין, לָמָּה נִקְרָא קְרִיאַת הַפְּרָשָׁה
טַהֲרַתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

ב. איתא בתיקו"ז (כב, סח ע"ב) "בְּתֵר עֲלִינָן דָּא אִיהוּ שְׁלִימוֹ דְּחַמְשִׁין שְׁעָרֵי בֵּינָה, וְדָא אִיהוּ דְּלָא אֲתִיבִיב
לְמִשָּׁה". וכתב על כך רבינו (להלן אות ב ד"ה ומסיים) ששער החמישים נגלה רק לבעלי תשובה בר"ע,
וזה בכוח תורה שבע"פ, שיכולה לתקן הקלקול של החטא, עיי"ש. ג. ראה בוזהר (ח"ב, תרומה קעח
ע"ב): "י' בלחודו' דכר. ה' נוֹקְבָא. ה' ד' הוֹת בְּקִדְמִיתָא, וּמִדְּאֲתַעְבְּרַת בִּי' בְּגוּהָ, אֲפִיקַת ר"י". ד. "אמר רב
אדא ברבי חנינא: אלמלא חטאו ישראל – לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד,
שערכה של ארץ ישראל הוא, מאי טעמא? כי ברוב חכמה רב כעס' (קהלת א, יח) (נדרים כב, ב).
ה. כן כתב רש"י (מגילה כט, א ד"ה פרה). ו. ראה רמב"ם (הלכות פרה אדומה פ"ג ה"ד). שאת הפרה
העשירית יעשה מלך המשיח. ומצוות פרה אדומה היא דווקא בפני הבית, כמו שכתב בספר החינוך
(מצוה שצז).

הַדְּבֹר, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ (זוהר ח"ב, שמות ג ע"א) קוֹל אֲתִי לְדַבּוֹר וְכוּ', קוֹל אִיהוּ כָּלֵל, דְּבֹר אִיהוּ פְּרִט, עֵינֵי שָׁם. דְּדַבּוֹר הֵינּוּ תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (שבת קלח, ב), דְּבַר ה' (עמוס ח, יא), זֶה הֶלְכָה. וּבִזְהַר הַקְּדוֹשׁ (ח"א, בראשית לב ע"א) דְּבֹר אֲקָרִי שְׁבַת, וְשְׁבַת אֲקָרִי דְּבֹר, וְהֵינּוּ מַלְכוּת פֶּה, תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קָרִינֵן לָהּ. וְהוּא יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם, וְזֶהוּ פְּרִט. וְקוֹל הוּא כָּלֵל, הֵינּוּ תוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב, שֶׁהוּא חִיּוֹת הַדְּבֹר דְּתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ בַּפְּסִיקְתָּא וּמְדַרְשׁ רַבָּה (במדב"ר יט, ז) וְתַנְחוּמָא (חוקת, ח), שִׁמְעַ קוֹלוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּפְּרִשְׁת פְּרָה וְכוּ', רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, עֲגֵלָה בַת שְׁנַתָּה וְכוּ'. וְהֵינּוּ חִיּוֹת הַדְּבֹר, שֶׁהוּא הַפֶּחַ שְׁנוֹתָן ה' יִתְבָּרַךְ הַדְּבֹר בְּלֵב הַחֲכָמִים, עַל דְּרָף שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו נט, כא) דְּבַרִּי אֲשֶׁר שָׁמַתִּי בְּפִידִי. וְזֶה עֶקֶר תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁמִּתְקַן הָרַב כְּעַס, כְּנִ"ל. וְלִמְעֵלָה בַּפְּסִיקְתָּא מֵיִרֵי מַפְרֶשֶׁת פְּרָה הַכְּתוּבָה בַּתוֹרָה, וְעַל כֵּן דִּקְדָק וְכַתְּב, וְסִפְרוּ בְּיָדוֹ וְכוּ'.

וְעַנִּינֵן זֶה הוּא דִּיקָא בְּשַׁבַּת שְׁקוּרִין פְּרִשְׁת פְּרָה, שֶׁהִיא פְּרִשְׁתָּה כְּתוּבָה בַּתוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב. וְחִיּוֹב קְרִיאָתָהּ

וְסִפְרוּ בְּיָדוֹ, וְעוֹסֵק וְקוֹרָא הַפְּרִשְׁתָּה זֶה בַּפְּרִשְׁת פְּרָה אֲדַמָּה, זֹאת חֲקַת תוֹרָה, וְלָמָּה, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵינִי עוֹסֵק אֶלָּא בְּטַהֲרַתְּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, מִנִּין, פִּי צְדִיק יִהְיֶה חֲכָמָה וְגו' (תהלים לו, ל), פִּי צְדִיקוֹ שֶׁל עוֹלָם, יִהְיֶה חֲכָמָה, הוֹגָה בַּתוֹרָה, בְּאִיזוֹ תוֹרָה, בְּזֹאת חֲקַת תוֹרָה. וְאַחַר כֵּן אֵימָא בַּפְּסִיקְתָּא (רבתי, שם), בְּשַׁעֲהָ שֶׁעָלָה מִשָּׁה לַשְּׁמַיִם, שִׁמְעַ קוֹלוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּפְּרִשְׁת פְּרָה, וְאוֹמֵר הֶלְכָה בְּשֵׁם אוֹמְרָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר וְכוּ', עֵינֵי שָׁם.

וְהֵינּוּ שֶׁמִּתְחַלָּה מֵיִרֵי בַּפְּסִיקְתָּא בַּפְּרִשְׁת פְּרָה הַכְּתוּבָה בַּתוֹרָה, וְאַחַר כֵּן מֵיִרֵי בַּתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּהַלְכוֹת פְּרָה אֲדַמָּה, שְׁזֵה עֶקֶר טַהֲרַת יִשְׂרָאֵל, הָרַב חֲכָמָה לְתַקֵּן הָרַב כְּעַס, כְּנִ"ל. וְעַל כֵּן דִּקְדָק מִתְחַלָּה וְכַתְּב, וְסִפְרוּ בְּיָדוֹ, וְהֵינּוּ סִפְרוּ תוֹרָה שֶׁהִיא קוֹרָא בַּהּ פְּרִשְׁת פְּרָה. וְאַחַר כֵּן אָמַר הַלְשׁוֹן, שִׁמְעַ קוֹלוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּפְּרִשְׁת פְּרָה וְכוּ', הֵינּוּ בְּבִאוֹר הַלְכוֹת פְּרָה אֲדַמָּה, וְכַדְמִסִּיק, שֶׁאָמַר הֶלְכָה, שֶׁהוּא מִשְׁנַת רִישׁ פְּרָה.

וְכֵּן שֶׁאָמַר קוֹלוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הֵינּוּ דִּקְוֹל הוּא חִיּוֹת

ז. "וְיִכַּל אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי" (בראשית ב, ב) – דָּא תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּאִיהוּ יוֹם שְׁבִיעִי" (זוהר ח"א, בראשית מז ע"ב). ח. ראה משי"ב רבינו (חנוכה, אות ד ד"ה והנה בראשית): "וכן הוא התחדשות תורה שבעל פה, אשר אין אדם מרגיש ההארה וההשפעה בלב, ונדמה לו שנתחדש בשכלו, ובאמת הוא מה' יתברך שמאיר בלבבו... ודברי אשר שמתי בפיו'".

ב.

פִּי צְדִיק יְהִיגָה חֲכָמָה* (תהלים לו, ל).
אָמַר פִּי, עַל פִּי מַה שְּׁאָמְרוּ (הקדמת
תיקון"ז, יז ע"א) מַלְכוּת פֶּה, תּוֹרָה שְׁבַעַל
פֶּה קָרִינֵן לָהּ. וּבִזְהַר הַקְּדוּשׁ (זוהר ח"ג,
בלק רא ע"ב) אֶתְקַדְשׁ יוֹמָא, סְלִיק פְּמָא
דְּשְׁלִיט עַל כֻּלָּא, פִּי ה', עֵינֵי שָׁם. וְהוּא
מַה שְּׁמוּבָא בְּסִפְרֵי יְצִירָה (פ"ד מ"ד) יוֹם
שֶׁבֶת בְּשֵׁנָה, וּפְהָ בְּנַפְשָׁא. וּכְבָר אֲמַרְנוּ,²
שְׁבֻדָּאֵי אֵין הַמְּכֹון שְׁהֶפֶה נִבְרָא בְּשֶׁבֶת,
שְׁהֵרִי דְבַר אָדָם הָרֵאשׁוֹן בְּעָרְב שֶׁבֶת עִם
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְקָרָא שְׁמוֹת בְּעָרְב
שֶׁבֶת (סנהדרין לה, ב). רַק שְׁבַעַשְׁבֶּת נִבְרָא
הַכַּח מִתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, שְׁיִהְיֶה הָאָדָם
מְדַבֵּר, דְּבָרֵי אֲשֶׁר שְׁמַתֵּי בְּפִיָּךְ (ישעיהו
נט, כא), וְיִהְיֶה פִּי ה'.

וְהָעֵנִיין כְּמוֹ שְׁאָמְרֵנוּ, דְּבִשְׁבֶּת זֶה,
בְּקִרְיַת הַפְּרָשָׁה, שְׁהִיא תּוֹרָה
שְׁבַכְתָּב, וְתַקּוּן לְקִרְוֹתָהּ הִיא מִחֲכָמִים,³
כַּח תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, וְאִזּוּ לְעֵילָא, גַּם ה'
יְתַבְרַךְ קוֹרָא הַפְּרָשָׁה וְעוֹסֵק בְּהַלְכוּתֶיהָ.
וְזֶהוּ שְׁנַאֲמַר פִּי צְדִיק, פִּי צְדִיקוֹ שֶׁל
עוֹלָם, יְהִיגָה חֲכָמָה, הוֹגָה בְּתוֹרָה. וְאָמַר
יְהִיגָה חֲכָמָה, שְׁהוּא עַל שֵׁם הַקּוֹל, חֵיּוֹת
שֶׁל הַדְּבוּר,⁴ שְׁזֶהוּ בְּחִינַת חֲכָמָה
דְּסִיְהֵרָא, תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, מְקַבְּלָא

הוּא מִתְקַנֵּת חֲכָמִים,⁵ שְׁתַּקְנוּ לְקִרְוֹתָהּ
בְּשֶׁבֶת זֶה, וְהוּא כַּח תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה.
וּבְעוֹבְדָא דְלִתְמָא אֶתְעַר עוֹבְדָא לְעֵילָא,
כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ בְּזִהַר הַקְּדוּשׁ (ח"ג, צו לא
ע"ב), וְאִזּוּ ה' יְתַבְרַךְ גַּם בֵּן קוֹרָא פְּרִשְׁת
פְּרָה, שְׁה' יְתַבְרַךְ מְקַיֵּם כָּל הַמְצֻוֹת,
כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ בְּוִיקְרָא רַבָּה (לה, ג), וְאִף
מְצֻוֹת וְתַקְנֵת זְקָנִים (תנחומא נשא, כט).
וְזֶהוּ שְׁאָמְרוּ, פִּי צְדִיק יְהִיגָה חֲכָמָה, פִּי
צְדִיקוֹ שֶׁל עוֹלָם הוֹגָה בְּתוֹרָה, בְּאִיזוֹ
תּוֹרָה, בְּזֹאת חֶקֶת הַתּוֹרָה, וְהֵינְנוּ עַל יְדֵי
קִרְיַת יִשְׂרָאֵל פְּרָשָׁה זֶה.

וְזֶהוּ שְׁאָמְרוּ, וְלָמָּה, אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, אֵינִי עוֹסֵק אֱלָא בְּטְהֵרְתֵּן
שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְהֵינְנוּ שְׁקִרְיַת הַפְּרָשָׁה
מוֹעִיל לְטְהַר יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאֵת יֵצֵר הָרַע,
וְהוּא כַּח כָּלל הַדְּבָרֵי תּוֹרָה לְתַבְרָא יֵצֵר
הָרַע. וּמִטְעַם זֶה כְּתִיב זֹאת חֶקֶת
הַתּוֹרָה, וְלֹא חֶקֶת הַפְּרָה. וְזֶהוּ הַמְּכֹון
בְּמַה שְּׁאָמְרוּ, וְלָמָּה, רַצָּה לוֹמַר, דְּמֵאִיזוֹ
טַעַם קוֹרָא בְּפְרִשְׁת פְּרָה אֲדָמָה זֹאת
חֶקֶת הַתּוֹרָה. וְעַל זֶה אָמְרוּ, אָמַר
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵינִי עוֹסֵק אֱלָא
בְּטְהֵרְתֵּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְעַל בֵּן כְּתִיב, חֶקֶת
הַתּוֹרָה, שְׁהִיא שְׁקוּלָה כָּלל הַתּוֹרָה,
לְהִיּוֹת מְטַהַר הַלֵּב מִהַיֵּצֵר הָרַע, וְכַנֵּ"ל.

ט. יש אומרים שקריאתה מדאו' (רשב"א ותוס' ר"י החסיד ברכות יג, א), וכן פסק השו"ע (קמו, ב; תקפה, ז).
ז. אומנם האחרונים כתבו (כנה"ג סי' תרפה; ב"ח שם סק"א; מג"א ריש סי' תרפה; גר"א שם, פר"ח קמו, ב)
שאין סמך לקריאתה מן התורה, ותקנת חכמים היא. א. ראה לעיל (אות א ד"ה וזה ענין). ב. ראה
מש"כ רבינו (ויגש, אות ט ד"ה וכן איתא). ג. ראה לעיל (אות א ד"ה וענין זה). ד. ראה שם הערה
ט. ה. ראה (שם ד"ה ומזה שאמר).

מִשְׁמָשׂא, תּוֹרָה שֶׁבְּכַתְּבִי. וְכִמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ בְּלִשׁוֹן מַה שֶׁאֲמַרְנוּ, שְׁמַע קוֹלוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהִיא יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק וְכוּ'. וְהֵינּוּ דְעֲנִין פְּרֶשֶׁת פְּרָה, שֶׁמְטַהֵר מִטְּמֵאֵת מֵת, וְהֵינּוּ שֶׁמִּתְקֵן כָּל שְׂרֵשׁ קַלְקוּל הַנְּחָשׁ שֶׁגָּרַם הַמִּיתָה, וְזֶה אֵי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן רַק עַל יְדֵי הָרַב חֲכָמָה שֶׁבָּא לְתַקֵּן הָרַב כְּעִסָּה.

וְזוֹהוּ שֶׁאֲמַרְנוּ בַּפְּסִיקְתָּא (רבתי, יד) שֶׁם וּמְדַרְשׁ (במדב"ר יט, ו), אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַשָּׁה, לֶךְ אֲנִי מְגַלֶּה טַעַם פְּרָה, וְלֹא־חֲרִים חֲקָה וְכוּ', דְּבָרִים הַמְּכַסִּים מִכֶּם בְּעוֹלָם הַזֶּה, עֲתִידִים לְהִיּוֹת צְפוּיִים לָכֶם לְעוֹלָם הַבָּא וְכוּ'. וְהֵינּוּ דְלִתְקֵן שְׂרֵשׁ הַקַּלְקוּל, עֲקָרוֹ לְעֵתִיד, דְּכֹתִיב (ישעיהו כה, ח) בְּלַע הַמְּוֹת לְנִצָּח וּגו'. אֶף מַשָּׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלֹם, שְׁלֹא יָדַע כָּלֵל מִרַעֲטָה, שֶׁכְּשֶׁנּוֹלָד נִתְמַלֵּא הַבֵּית אֹר (סוטה יב, א), הוּא הַבֵּין שֶׁיְּכֻלִּים לְתַקֵּן כָּל הַקַּלְקוּל כְּמוֹ שֶׁיְּהִיָּה לְעֵתִיד. וְהוּא בְּאֵמַת לֹא מֵת, כְּמוֹ

שֶׁאֲמַרְנוּ, מַה לְהֵלֵךְ עוֹמֵד וּמְשַׁמֵּשׁ, אֶף כָּאֵן עוֹמֵד וּמְשַׁמֵּשׁ. וּבִזְהַר הַקְּדוֹשׁ, בְּגִין כֶּף וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבָרְתוֹ כְּתִיב וְכוּ', וְהֵינּוּ שֶׁאֵין שׁוּם אָדָם יְכוֹל לְהֵבִין אִיךְ יִצְיַר בְּאִישׁ כְּמַשָּׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלֹם שֶׁיְּכַתֵּב בּוֹ עֲנִין קְבוּרָה, כִּיּוֹן שֶׁהוּא חַי וְקַיָּם, שְׁלֹא יָדַע מִשׁוּם רַע.

אָבֵל לְאַחֲרִים חֲקָה, הֵינּוּ לְאַחֲרִים שֶׁקִּלְקְלוּ, עֲנִין פְּרָה, חֲקָה, שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהֵבִין אִיךְ יְתַקֵּן כָּל הַפְּגָם שֶׁגָּרַם הַמִּיתָה, וְאִיךְ יְהִיָּה טְהוֹרָה לְטְמֵאֵת מֵת. שְׁעִמְקֵן זֶה לֹא יִתְגַּלֶּה רַק לְעֵתִיד, דְּכֹתִיב (ישעיהו כה, ח) בְּלַע הַמְּוֹת לְנִצָּח, שֶׁאֵין יְתַקֵּן כָּל קַלְקוּל הַנְּחָשׁ.

וּמִסִּים בַּמְדַרְשׁ (במדב"ר שם) וּפְסִיקְתָּא (רבתי שם), אֵלֶּה הַדְּבָרִים עֲשִׂיתֶם (ישעיהו מב, טז), אֶעֱשֶׂה אֵין כְּתִיב, אֵלֶּה עֲשִׂיתֶם, לְרַבֵּי עֲקִיבָא וּחְבֵרִיו, דְּבָרִים שְׁלֹא נִגְלוּ לְמַשָּׁה, נִגְלוּ לְרַבֵּי עֲקִיבָא וּחְבֵרִיו, וְכָל יָקָר רֵאֲתָה עֵינוּ

ו. ראה של"ה (תולדות אדם, בית חכמה תניינא אות קפט): "כבר כתבו חכמי האמת סוד חמה ולבנה הוא סוד תורה שבכתב ותורה שבעל פה". וראה מש"כ רבינו (חנוכה, אות ד ד"ה ועל דרך זה). ז. ראה לעיל (אות א ד"ה וזהו שאמרו ולמה). ח. ראה שם הערה ד. ט. ראה מש"כ רבינו (ויצא, אות ח ד"ה וכבר אמרנו): "וכבר אמרנו ממה שמובא (תיקו"ז יג, כט ע"א) דיעקב ומשה מסיטרא דעמודא דאמצעיתא, דא מגופא, ודא מנשמתא. והיינו, כמו שיעקב אבינו ע"ה היה כאדם הראשון קודם הקלקול, ולא ידע מרע כלל, כן משה, כשנולד, נתמלא הבית אורה (סוטה יב, א), ולא קלקל מעולם, והיה כאדם הראשון קודם הקלקול". י. "...ויש אומרים: לא מת משה, כתיב הכא (דברים לד, ה): 'וימת שם משה', וכתיב התם (שמות לד, כח): 'ויהי שם עם ה'', מה להלן עומד ומשמש, אף כאן עומד ומשמש" (סוטה יג, ב). יא. "ובהאי רצון אסתלק משה נביאה מדימנא קדישא מעלמא. בגין למנדע דלא בדינא אסתלק. ונהיא שעתא ברצון דעתיקא קדישא נפק נשמתיה, ואתטמר ביה. בגין כף (דברים לד, ו): 'ולא ידע איש את קברתו' כתיב. מה עתיקא קדישא, טמירא מפל טמירין, ולא ידעין עלאין ותתאין, אוף הכא, האי נשמתא דאתטמר בהאי רצון דאתגלגלא בשעתא דצלותא דמנחה דשבתא, כתיב: 'ולא ידע איש את קברתו', והוא טמיר מפל טמירין דעלמא, ודינא לא שלטא ביה. ונראה חולקיה דמשה" (וזהו ח"ב, יתרו פח ע"ב).

הַלְכָה לְמֹשֶׁה מְסִינִי, שֶׁהוּא מְפָרֵשׁ
שֶׁהוּא מְסִינִי, מִן הַשְּׂמִים. וְזֶה נִמְסָר רַק
לְמֹשֶׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם^{טו}.

מִה שֶׁאֵין בּוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁהִיא בֶּן
גְּרִים, הַשִּׁיג שֶׁעַר הַחֲמֻשִׁים הַמִּיחָד
לְבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה. וְזֶהוּ כָּל יֶקֶר, עַל דְּרָף
שֶׁאָמְרוּ (בֵּר"ר ט, ה-יג) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל
אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד (בֵּרֵאשִׁית א,
לא), שֶׁנֶּדְרַשׁ עַל כָּל הַפָּךְ הַטּוֹב, שֶׁהוּא
כְּדֵי שִׁיְהִי טוֹב מְאֹד. וְעַל דְּרָף שֶׁאָמְרוּ
(זוהר ח"ב, תְּצוּה קפד ע"א) דְּלִית נְהוּרָא אֱלָא
הֵהוּא דְנִפְק מִגּוֹ חֲשׂוֹכָא, וְלִית טוֹב אֱלָא
מִגּוֹ בִישָׁא.

וְזֶה כְּשֶׁנַּעֲשִׂין זְדוֹנוֹת פְּזֻכּוֹת, עַל יְדֵי
תְּשׁוּבָה מְאֵהֲבָה (יומא פו, ב), שֶׁאֵזַר
מִתְּגַלְּהָ הָאוֹר מִמְּאֵמֶר רֵאשׁוֹן, שֶׁנֶּזְכָּר בּוֹ
תְּהוּ וְבַהוּ^{טו}, שֶׁמְרַמֵּז לְמַעֲשֵׂיהֶן שֶׁל
רְשָׁעִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּבִרְאשִׁית רַבָּה (כ,

(איוב כח, י), זֶה רַבִּי עֲקִיבָא וְחֲבָרָיו.
וְהֵינּוּ שֶׁעַל יְדֵי תוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה, שֶׁהוּא
הֶרֶב חֲכָמָה, יְכוּלִים לְחַנֵּן הֶרֶב כַּעַס אֶף
אֲחֵר שֶׁקִּלְקְלוּ. וְזֶהוּ פֶתַח תוֹרָה שֶׁבָּעַל
פֶּה, שֶׁהִיא רַבִּי עֲקִיבָא שְׂרָשׁ תוֹרָה
שֶׁבָּעַל פֶּה, כְּמוֹ שֶׁפְּתַח הָאֲרִיז'ל^{טז}. וְהוּא
שֶׁעַר הַחֲמֻשִׁים הַמִּתְּגַלְּה לְבַעֲלֵי
תְּשׁוּבָה^{טז}. וְעַל בֶּן אֵין בּוֹ שִׁיְכוּת לְמֹשֶׁה
רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, שֶׁלֹּא יָדַע כָּלֵל מְרַע,
וְנִגְלָה לְרַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁהִיא בֶּן גְּרִים^{טז}.

וְשֶׁרָשׁ הַתּוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה שֶׁל מֹשֶׁה
רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, הוּא הַתּוֹרָה
שֶׁבָּעַל פֶּה שֶׁהִיא כְּלוּל בַּתּוֹרָה שֶׁבְּכֹתֵב,
כְּמוֹ שֶׁהִיא אִם לֹא חֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא
נִתֵּן לָהֶם אֱלָא חֲמֻשֵׁי תּוֹרָה^{טז}
וְכוּ', וְהִיא כָּל תּוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה כְּלוּל
בְּחֲמֻשֵׁי תּוֹרָה. וְהוּא בְּסוּד הַדַּעַת
(זוהר ח"ב, פְּקוּדֵי רַכָּא ע"א). וְהוּא עֲנִין

יב. כ"כ הרמ"ע מפאנו (עשרה מאמרות, מאמר חקור דין, ח"ה פי"א): "כי כשם שנפש משה רבינו ע"ה היא ממחצב התורה שבכתב ונקראת תורת משה, כך נפש רבי עקיבא ממחצב התורה שבעל פה ונקראת על שמו, לפי דעתנו, שהרי (סנהדרין פו, א) סתם מתניתין רבי מאיר, סתם תוספתא רבי נחמיה, סתם ספרא רבי יהודה, סתם ספרי רבי שמעון, וכולהו אליבא דרבי עקיבא". וכן איתא בשל"ה (מסכת פסחים, ספירת העומר א, ה), ובמגלה עמוקות (ואתחנן, אופן עב, עט, פח, רח). יג. ראה מש"כ רבינו (כי תצא, אות טז ד"ה וזה הענין): "וזה הענין שאמרו (ר"ה כא, ב), חמשים שערי בינה נבראו בעולם, וכלם נתנו למשה, חסר אחד. ששער החמשים הוא בחינת כתר עליון (עץ חיים שער כה דרוש ב) ... וזהו השער לבעלי תשובה, כמו שנאמר (ישעיהו ו, י) ולבבו יבין ושב ורפא לו. ולכן נקרא תשובה עלאה גם כן אימא (זוהר ח"ג, נשא קכב ע"א). וזה לא נמסר למשה רבנו עליו השלום. וכן כתוב (תיקו"ז כב, סח ע"ב) כתר עליון, דא היא שלימו דחמשים שערי בינה, ודא היא דלא אתיהיב למשה וכו'. ועל זה אמרו (ברכות לד, ב) במקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים אינם עומדים". יד. איתא בגמרא (גיטין נו, ב): "מבני בניו של סיסרא למדו תינוקות בירושלים", ובספר המפתח לרבינו נסים גאון (ברכות כו, ב) הגירסא: "ומאן אינון, רבי עקיבא". וכן איתא בשער הגלגלים (הקדמה לו). טו. ראה מש"כ רבינו (בהעלותך, אות ט ד"ה ועסק וד"ה שהתורה שבעל פה) בביאור תורה שבע"פ של משה רבינו. טז. "בְּרִאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: וְהָאָרֶץ הָיְתָה תְהוֹ וְבָהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל

